

Broj XXIV / 2016
Bilten o procesu pregovora
o pristupanju Srbije Evropskoj uniji

REGIONALNA KONFERENCIJA „MOVE. LINK. ENGAGE. NOVI MODELI UPRAVLJANJA NA ZAPADNOM BALKANU”

TEMA BROJA STR. 3–6

INTERVJU STR. 7

Adnan Ćerimagić, Evropska inicijativa
za stabilnost, Sarajevo

(N)EVER CLOSER UNION STR. 8–9

Prva petina puta

AKTUELNO STR. 10–12

Četvrta međuvladina konferencija:
dva nova poglavlja

IZDVAJAMO STR. 13

Poziv za podnošenje predloga projekata
u okviru Programa podrške civilnom društvu i medijima u oblasti
evropskih integracija

U FOKUSU STR. 14

Zakoni su javna stvar

PREDSTAVLJAMO STR. 15

Poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj

5. decembar 80 miliona evra za unapređenje javne uprave

Finansijski ugovor u vrednosti od 80 miliona evra za podršku temeljnoj transformaciji srpske javne uprave predstavlja jedan od najvećih ugovora između Srbije i EU. Evropska unija ulaže ova sredstva u sveobuhvatnu reformu javne uprave koju Srbija preduzima da bi se osigurale bolje i brže javne usluge za sve srpske građanke, građane i firme, za organizovaniju i delotvorniju javnu upravu, za povećanu transparentnost javnih resursa i uključivanje građanki i građana u kreiranje politike. [Više...](#)

13. decembar Otvorena poglavlja 5 i 25

Odluka o otvaranju pregovaračkih poglavlja 5 i 25 doneta je na Četvrtoj međuvladinoj konferenciji u Briselu. Na konferenciji su predstavljene pregovaračke pozicije Srbije i EU za Poglavlje 5 (Javne nabavke) i Poglavlje 25 (Nauka i istraživanje). [Više...](#)

13. decembar Sastanak Saveta za stabilizaciju i pridruživanje

Treći zajednički sastanak Saveta za stabilizaciju i pridruživanje (SSP) EU–Srbija održan je u Briselu. Sastanku su predsedavali Jadranka Joksimović, ministarka bez portfelja za evropske integracije Republike Srbije, Miroslav Lajčak, ministar spoljnih i evropskih poslova Slovačke Republike (koji je predvodio delegaciju Evropske unije u ime Visoke predstavnice za spoljne poslove i bezbednosnu politiku Federike Mogherini) i Johannes Han, komesar za pregovore o proširenju i evropsku dobrosusedsku politiku (koji je predstavljao Evropsku komisiju). Sastanak SSP omogućio je pravovremeno razmatranje

napretka koji je Srbija ostvarila u pripremi za pristupanje EU, ali i prioriteta u okviru SSP za naredni period. [Više...](#)

22. decembar Evropska komisija odobrila dodatnu pomoć Srbiji za upravljanje migracijama

Za upravljanje migracijama Evropska komisija je odobrila dodatnu pomoć Srbiji u vrednosti od 7,3 miliona evra namenjenih Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije, Komesarijatu za izbeglice i migracije i Ministarstvu unutrašnjih poslova. Sredstva će se koristiti za obezbeđivanje adekvatnog smeštaja za izbeglice i migrante, finansiranje operativnih troškova prihvatno-tranzitnih centara i centara za maloletna lica bez nadzora u Srbiji, kao i plata dodatnog osoblja koje će biti angažovano za rad u tim centrima. Ukupna finansijska podrška EU za Srbiju u ovoj oblasti, od početka izbegličke krize do sada, premašuje 50 miliona evra. [Više...](#)

22. decembar Predstavljan novi izveštaj o sprovođenju Akcionog plana za pregovaračko Poglavlje 23

Savet za sprovođenje Akcionog plana za pregovaračko Poglavlje 23 pripremio je Izveštaj za četvrti kvartal 2016. godine. Na osnovu izveštaja, Srbija je ostvarila 71% aktivnosti iz Akcionog plana za Poglavlje 23 planiranih za četvrti kvartal, pri čemu je najviše aktivnosti ispunila u oblasti osnovnih prava. Slabiji rezultati ostvareni su u oblasti borbe protiv korupcije, gde je sprovedena polovina planiranih aktivnosti, uglavnom usmerenih na izmene zakona. [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Danijela Božović, Mirko Popović, Tamara Branković,
Tamara Skrozza i Srđan Đurović

Autori: Vedran Džihčić, Danijela Božović, Dejan Anastasijević,
Jovana Marović i Tamara Branković

Lektura: Marijana Milošević

Objavlivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima” podržala je Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji. Godišnji rad BOŠ podržava Evropska unija u okviru programa Evropa za građane i građanke. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo ili Evropske unije. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

REGIONALNA KONFERENCIJA „MOVE. LINK. ENGAGE. NOVI MODELI UPRAVLJANJA NA ZAPADNOM BALKANU”

Beogradska otvorena škola u saradnji sa Kancelarijom za saradnju sa civilnim društvom i uz podršku programa Evropske unije „Evropa za građane i građanke”, organizovala je drugu po redu regionalnu konferenciju Move. Link. Engage, pod nazivom Novi modeli upravljanja na Zapadnom Balkanu. Posebno smo zahvalni Muzeju istorije Jugoslavije, koji je bio jedan od domaćina ovogodišnje konferencije, održane u Beogradu, 8. i 9. decembra 2016. godine. Okupljeni predstavnici civilnog društva iz regiona razgovarali su: o unapređenju demokratije, vladavine prava i procesa evropskih integracija, promišljanja prostora za intervenciju, kao i umrežavanja povodom preduzimanja konkretnih koraka.

Foto: Tamara Branković, Beogradska otvorena škola

Moć Evropske unije da transformiše države Zapadnog Balkana i vodi ih ka stabilnim demokratijama do skoro je bila neupitna. Konstruktivne kritike prevashodno su se odnosile na način na koji je to rađeno i uglavnom se svodile na potrebu balansiranja između onog poslovičnog „štapa” i pronalazjenja novih „šargarepa” za domaću javnost, koje bi ojačale podršku i ubrzale proces. Razmatranje suštine preduzetih koraka je, pak, bilo skoro zanemarljivo – naročito na nivou njihovih ulaznih i izlaznih rezultata. A rezultat takvog procesa evropskih integracija vidljiv je danas u državama Zapadnog Balkana, ali i u državama Centralne i Istočne Evrope koje su uz veliki prasak postale članice Evropske unije. Čini se da se svetlo demokratije na kraju tunela pretvorilo u izmaglicu u kojoj se autoritarne tendencije sudaraju i nasumično mešaju sa demokratskim procedurama. Zbog toga je potrebno da debata o samom procesu evropskih integracija promeni svoj sadržaj i pravac.

U 2016. godini kriza demokratije i slabost institucija manifestovala se u većini zemalja u regionu. Prevreteni izbori u Srbiji, praćeni kršenjem ljudskih prava u slučaju rušenja objekata u Savamali, protesti i kriza vlasti u Makedoniji, slučaj navodne pripreme terorističkog napada tokom izbora u Crnoj Gori, kao i kriza bilateralnih odnosa između Srbije i Hrvatske ukazuju da evropske integracije, same po sebi, ne dovode do suštinske evropeizacije društava Zapadnog Balkana. Čini se da proces evropskih integracija, koji je trebalo da podrži i omogući uspostavljanje sistema demokratije i vladavine prava, postaje obeležen izneverenim očekivanjima. Stabilnost ispred demokratije, suštinsko obeležje odnosa EU prema procesu proširenja na Zapadni Balkan u poslednjih nekoliko godina pre pojačava političke tenzije i doprinosi slabljenju institucija. Građani su svoja prava tražili na ulicama kroz proteste, zbog toga što su vrata institucija, koje bi trebalo da štite i omoguće ostvarivanje njihovih prava, ostala zatvorena. Pojedinačni izveštaji Evropske komisije o zemljama regiona nastavili su da na neujednačen način tretiraju zajedničke fenomene, držeći se principa da se

nazivanje stvari pravim imenom može suspendovati ukoliko to može da naruši interese važnije od demokratije. Makedonija je eksplicitno nazvana zarobljenom državom (*captured state*), dok je kod Srbije pominjanje Savamale netragom nestalo iz izveštaja, a u Bosni i Hercegovini se „šuma sklanja iza drveća” kroz problematično određivanje koja pitanja će biti stavljena na agendu za rešavanje, a koja ne (pogledajte intervju sa Adnanom Čerimagićem iz Evropske inicijative za stabilnost, Sarajevo).

Uzimajući sve ovo kao realnost društava u regionu, kroz konferenciju „Move. Link. Engage. Novi modeli upravljanja na Zapadnom Balkanu” (eng. *Move. Link. Engage. New Modes of Governance in the Western Balkans*) promovisan je regionalni pristup u rešavanju zajedničkih problema, povezivanjem predstavnika civilnog društva na čitavom ovom prostoru. Bez obzira na granice koje ih razdvajaju, činjenica je da problemi ne mare za te granice.

Pokrenut je dijalog o tome kako civilno društvo mora i može da javne politike preusmeri iz ruku pojedinaca koji drže pozicije vlasti prema institucijama i da spreči zloupotrebe javnih ovlašćenja za zadovoljavanje partikularnih interesa. Uspostavljanje novih modela upravljanja (*New Modes of Governance*), odnosno menjanje načina upravljanja od tradicionalnog i vertikalnog ka horizontalnom i participativnom, otvorenom za građane i građanke, interese zajednica i dijalog sa civilnim društvom, uzeto je kao osnovna studija slučaja u diskusiji. Proces evropskih integracija jeste inicirao i podržao različite mehanizme koji omogućavaju uključivanje javnosti, veću transparentnost i odgovornost javnih vlasti. U to spadaju različita akta, kao što su: strategije, smernice, uredbe i odluke, ali i instrumenti, kao što su tela za saradnju sa civilnim društvom i nezavisne institucije (zaštitnik građana i poverenik za informacije od javnog značaja, kao i procedure koje omogućavaju učešće, kao što su javne rasprave). Međutim, čini se da ovi mehanizmi predstavljaju alate koji su vlasti, a i civilnom društvu, još uvek teški za

rukovanje (pogledajte autorski tekst Jovane Marović, saradnice Instituta Alternativa, Crna Gora). Siva zona koja se stvara u prostoru između usvajanja i uspostavljanja ovih mehanizama i njihove (slabe) implementacije, zapravo čini prostor u kom je moguće „oprati” stvarni odnos vlasti prema građanima. Formalna spremnost na saradnju sa građanima i civilnim društvom omogućava zadovoljenje bazičnih zahteva i otklanja nevolju daljih i snažnijih pritisaka EU za unapređenje učešća javnosti u javnim poslovima. A zapravo se gubi iz vida da se, zahvaljujući toj sivoj zoni, postepeno omogućava prevladavanje izvršne vlasti, diskrecionih odluka, odnosno autoritarnih tendencija. Na ovaj način se kontrolni mehanizmi društva — civilno društvo, mediji, nezavisne institucije — slabe i pacifikuju, sve više gubeći saveznike i adrese na koje mogu da se obrate.

U prilog iznetim stavovima govori i istraživanje koje je sprovela Beogradska otvorena škola u saradnji sa Institutom Alternativa iz Crne Gore, o sprovođenju javnih rasprava u procesu usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom

Evropske unije. S druge strane, ovo istraživanje ukazuje da postoje prostor i potreba, s obzirom na okolnosti, da civilno društvo preuzme inicijativu koja bi trebalo da bude brana samovolji izvršne vlasti. Insistiranjem na poštovanju i primeni institucionalizovanih rešenja, civilno društvo postepeno može da doprinese stvaranju otvorenih institucija i odgovornih javnih vlasti. Da bi se do tog cilja došlo, jako je bitno da osnovna vrednost u radu civilnog društva bude ideja Evrope, a ne ideja proširenja (pogledajte autorski tekst Vedrana Džihica sa Instituta za političke nauke Univerziteta u Beču i člana u Savetodavnoj grupi za javne politike Balkan u Evropi (BiEPAC)). Zajedničko zalaganje za ideju Evrope, a ne za ideju proširenja, trebalo bi da postane tačka susreta između institucija EU i civilnog društva i osnov za jačanje njihovog partnerstva. Takvo partnerstvo će obezbediti viši stepen odgovornosti političkih aktera i prema ciljevima procesa pristupanja EU, a i prema građanima, koji su njegovi istinski vlasnici.

Piše: Tamara Branković

„KOME JE DATO DA GOVORI, BRANI, OBJASNI ILI ČUTI”

Lični stav Jovane Marović, saradnice Instituta Alternativa, Crna Gora, i učesnice u regionalnoj konferenciji „Move. Link. Engage. Novi modeli upravljanja na Zapadnom Balkanu” na panelima „Učešće javnosti u procesu donošenja odluka u kontekstu evropskih integracija: javne rasprave kao studija slučaja” i „Da li su vlade Zapadnog Balkana pouzdani partneri civilnom društvu u procesu demokratizacije?”

Učešće organizacija civilnog društva u procesu donošenja odluka u Crnoj Gori može se ukratko opisati kao nedovoljno, formalno, pod pritiskom i sa ograničenim uticajem.

Uslovljavanjem početka pristupnih pregovora, uz jačanje saradnje između državnih i nedržavnih aktera u Crnoj Gori u 2010. godini, EU je imala direktan uticaj na bolje regulisanje učešća civilnog društva u kreiranju politike, veću vidljivost njihovih aktivnosti i jačanje kapaciteta. Ipak, još uvek postoji ograničen broj organizacija civilnog društva koje su u stanju da proizvedu promene i pruže održiva rešenja. U isto vreme, to ne znači deficit ili loš kvalitet pruženih rešenja.

Primer Crne Gore pokazuje da unapređeni okvir za učešće organizacija civilnog društva ne znači nužno i konstruktivan dijalog, bolje zakonodavstvo i veći uticaj organizacija civilnog

Foto: Jovana Marović, saradnica Instituta Alternativa, Crna Gora

društva. Iako na različitom (institucionalnom) nivou, ovo liči na proces donošenja odluka u EU. Na samom početku procesa evropskih integracija, Evropski parlament je bio uključen jedino u osnovnom postupku odlučivanja gde je imao priliku da daje mišljenje, dok je Savet ministara mogao da usvoji odluku a da je ne razmatra. Poenta je, dakle, u pogledu forme, a ne u doprinosu kvalitetu zakonodavstva. Dok je postupak kasnije unapređen, ovo je još uvek jedan od glavnih uzroka demokratskog deficita u EU.

„Sofisticirani” mehanizmi koje politička elita u Crnoj Gori koristi u cilju minimiziranja uloge civilnog društva kreću se u rasponu od čuvanja interne važne informacije, do odbijanja predloga bez ikakvog ili odgovarajućeg objašnjenja. Praksa nas ponovo vodi do uobičajenih obrazaca uključivanja zainteresovanih strana: kada, koliko i kako institucije žele.

Najbolje objašnjenje problema izrečeno je na ovaj dan pre tačno godinu dana. Na pitanje kako civilno društvo može da doprinese reformi ukoliko su za javnost zatvoreni sastanci Save-ta za vladavinu prava (koji određuju smernice za unapređenje oblasti kao što su borba protiv korupcije, reforma pravosuđa i

unapređenje ljudskih prava) tadašnji zamenik, a sada novoime-novani crnogorski premijer, rekao je: „To je politički kolegijum na ministarskom nivou, tamo nema mesta za organizacije civilnog društva.” Drugim rečima: ne možete biti obavešteni jer jednostavno ne možete biti obavešteni.

Jasno je, dakle, da promene u vladi, kao i novi, poboljšan zakon o učešću civilnog društva u radnim grupama i javnim rasprava-ma, koji će biti donet do kraja godine, neće nužno dovesti do promene u praksi. Iako obeshrabrujuće, to neće sprečiti civilno društvo da vrši svoju ulogu: da proizvede ideje i rešenja. Move. Link. Engage.

PROŠIRENJE EU – „MRTAV ČOVEK KOJI HODA” VAPI ZA VASKRSENJEM

Lični stav Vedrana Džihića sa Instituta za političke nauke Univerziteta u Beču i člana u Savetodavnoj grupi za javne politike Balkan u Evropi (BiEPAG). Kao učesnik regionalne konferencije „Move. Link. Engage. Novi modeli upravljanja na Zapadnom Balkanu”, Džihić je svoj stav izneo na panelu „Zemlje Zapadnog Balkana između evropskih integracija i propadanja demokratije”.

Godina 2016. je godina za zaborav. Virus krize širi se Evropom i svetom isuviše brzo i ne daje nam nikakvu šansu da se upustimo u potragu za lekom. Izbor Donalda Trampa za predsednika SAD-a, koji je opisao Dejvid Ramnik u časopisu *New Yorker* kao „ništa drugo do tragediju za američku republiku” i „gnusan događaj u istoriji liberalne demokratije”, pozdravili su Vilders, Hofer, Orban i Le Pen sa druge strane Atlantika, kao trenutak razbijanja tabua za novu desničar-sku i nacionalističku viziju liberalne Evrope. Čini se da se Evropa sapliće o konopac. I zemlje van EU, kao što su zemlje na Zapadnom Balkanu, koje su i dalje u prilično labavoj liniji čekanja za (ne)moguće evropske integracije, predstavljaju samo marginalno zapažanje u tekućoj debati o budućnosti Evrope i liberalne demokratije.

Opisivati proširenje EU kao „mrtvog čovek koji hoda” može biti preterivanje. Ali koji god kriterijum ocenjivanja primenu-jemo na ovoj nekada veoma moćnoj politici EU, zaključak je očigledan — politika proširenja EU više nije u vrhu prioriteta za Uniju i uopšte nema garancije da će ona ikada ponovo povratiti snagu da transformiše društva na evropskoj periferiji.

Foto: Vedran Džihić, Instituta za političke nauke Univerziteta u Beču

Međutim, jedino na tehničkom nivou sve izgleda glatko u zemljama kandidatima Zapadnog Balkana. Pregovori su u toku, nova poglavlja su otvorena, zahtevi za članstvo se prihvataju. I upravo u ovom tehničkom ili tehnokratskom prividnom kretanju leži najveća opasnost za istinsku i temeljnu evropeizaciju regiona. Da, Crna Gora napreduje u pregovorima o poglavljima. Srbija je, takođe, u redu za otvaranje novih poglavlja, praćena EU pragmatizmom premijera Vučića. Savet EU je u septembru čak prihvatio i zahtev Bosne za članstvo u EU.

Upravo je Bosna primer koji posebno prikazuje čitav niz paradoksa koji leži u načinu na koji se tekući proces proširenja odvija. Nakon referenduma u Republici Srpskoj 25. septembra, a u kontekstu ponovo otvorenog „hrvatskog pitanja”, osećaj očaja i agonije u zemlji je dubok baš kao u najtežim trenucima u

istoriji Bosne. I baš u ovom trenutku se odvija sledeći korak EU, koji neminovno postavlja pitanje suštine procesa. Objašnjenje je jednostavno naći — EU želi da održi proces tehnički živim i da ostane barem na tehnokratskom koloseku. Ona želi da stvori podsticaje i motiviše, ali u isto vreme rizikuje stvaranjem zabune između formalnog i stvarnog napretka i nagrađivanjem onih koji, najavljujući reforme i beskrajno propovedajući Evropu i demokratiju, istovremeno ulažu svu svoju energiju u izgradnju unutrašnje jake autoritarne vladavine koja postepeno uništava pojam demokratije i liberalizma. U međuvremenu, jaz između dobitnika i gubitnika u ovo permanentnoj tranziciji, jaz između siromašnih i bogatih, između rasprostranjenog prekarijata i novih elita raste bez ikoga – i bez vlade u zemljama i bez EU – ko može da ponudi odgovore kako da se prevaziđe goruće društveno pitanje i nove nejednakosti.

Ovo je momenat kada se Zapadni Balkan pridružuje evropskoj debati, debati koja definiše socijalna pitanja i nove nejednakosti zajedno sa sudbinom liberalne demokratije kao ključnog pitanja za budućnost Evrope.

Da se vratimo na „mrtvog čoveka koji hoda”. U svetlu svih izazova sa kojima se Evropa i region danas suočavaju, da li je već postalo iluzorno ili utopistički tražiti jednu novu reaktiviranu i osveženu politiku proširenja EU? Nama je preko potrebna alternativa, kako u razmišljanju tako i u delovanju. Uveren sam da moramo da razmišljamo na jedan kontraintuitivan način. Kako EU razmatra svoj interni okvir i pokušava da obnovi svoje normativni jezgro, upravo EU proširenje na Zapadni Balkan može biti prava stvar gde bi Unija mogla početi obnovu svoje funkcionalnosti kao jedne demokratske i liberalne unije. Nova,

ofanzivna i osvežena politika EU proširenja na Balkanu je preko potrebna, ona koja obično prevazilazi tehnokratsko poslovanje i koja je dovoljno hrabra da se bavi i suprotstavi lažnim demokratama i narcisoidnim autoritarnim liderima.

Kako postoji potreba za poverenjem na strani EU, takođe postoji i potreba za novim energijama u zemljama Balkana koje treba da izađu u susret Evropljanima. Gde bi izvori mogućeg novog poverenja mogli da budu? Socijalni protesti čiji smo svedoci poslednjih godina na Balkanu za mene predstavljaju najvažniji demokratski razvoj u regionu tokom protekle dve decenije.

Liberalno-humanistički aktivizam u regionu, kao što smo videli, na primer, u takozvanoj Obojenoj revoluciji u Makedoniji ili u protestima u Beogradu u vezi sa Savamalom, zalaže se za novi liberalni i emancipacijski duh u regionu, koji je spreman i sposoban da se suoči sa novom autoritarnošću. Ove nove energije moraju biti prihvaćene od strane EU kao nov i autentičan saveznik u borbi za otvorena društva i zajedničku evropsku demokratiju. To je mobilizacija oko hitnih socijalnih pitanja i otvorena borba za liberalne i demokratske vrednosti u kojima zemlje Balkana mogu da se pridruže mnogim evropskim oblicima novog aktivizma (kao što je Municipalismo pokret u Španiji, na primer) i pomognu u rešavanju panevropskih pitanja socijalne pravde, jednakosti i liberalne demokratije.

Posle mnogo godina proširenja, postoji previše zavisnika od proširenja, u Komisiji, u civilnom društvu ili među državnim službenicima. Ono što je nama potrebno danas su pravi Evro-zavisnici, inspirisani evropskom idejom i spremni da se bore za nju.

MIŠLJENJE DA JE BIH POSEBAN SLUČAJ MORA DA SE PROMENI

Adnan Ćerimagić, Evropska inicijativa za stabilnost, Sarajevo

Intervju sa Adnanom Ćerimagićem iz Evropske inicijative za stabilnost iz Sarajeva i učesnikom regionalne konferencije „Move. Link. Engage. Novi modeli upravljanja na Zapadnom Balkanu” na panelu „Gde smo sada prema Izveštajima o napretku zemalja 2016?”

European Western Balkans: Izveštaji o napretku za države Zapadnog Balkana objavljeni su prošlog meseca. Šta su glavne tačke ili preporuke za Bosnu i Hercegovinu? Da li je bilo iznenađenja u okviru izveštaja?

Adnan Ćerimagić: U proteklih dvanaest meseci Bosna i Hercegovina je nastavila da pravi minimalan ili nikakav napredak u usklađivanju sa pravnim tekovinama i standardima EU. Zajedno sa Kosovom, Bosna i Hercegovina ostaje najmanje pripremljena zemlja za članstvo u EU. U narednoj godini, Komisija će proizvesti svoje mišljenje o zahtevu za članstvo Bosne i Hercegovine, a fokus treba da bude na svakome ko radi svoj deo posla što bolje i što brže može.

Mislite li da izveštaji o napretku adekvatno ocenjuju situaciju u različitim državama, ili su možda previše tehnički?

Glavni cilj izveštaja o napretku zemalja trebalo bi da bude da nam kažu na najjednostavniji i najrazumljiviji način koliko su zemlje udaljene od članstva u EU. Poboľšanja koja je Komisija izvršila u poslednjih nekoliko godina idu u dobrom pravcu, ali moj utisak je da smo još uvek veoma daleko od mesta gde izveštaji na jednostavan i razumljiv način opisuju koliko je zemlja udaljena od članstva u EU.

Koja je uloga EU integracija u procesu rešavanja unutrašnjih problema u Bosni i Hercegovini? Da li mislite da lokalni akteri brinu o kritikama i pritiscima iz EU?

Današnja Bosna i Hercegovina suočava se s brojnim problemima. Ako bi EU ponudila BiH jednu kredibilnu perspektivu u vezi sa članstvom, onda bi proces pridruživanja mogao istovremeno da pomogne u rešavanju niza ovih pitanja. Do sada EU to nije ponudila Bosni i Hercegovini. Ono što je EU u više navrata učinila umesto toga, jeste da je zatražila od BiH da se bavi rešavanjem jednog po jednog pitanja. Odluke EU o tome koje pitanje treba rešavati, donete su na osnovu veoma loše analize. To se pokazalo kao veliki problem, jer je EU na kraju morala opravdano da napusti tako loše odabrane uslove i naškodi svom sopstvenom kredibilitetu.

Foto: Adnan Ćerimagić, Evropska inicijativa za stabilnost, Sarajevo

Koje su glavne prepreke za članstvo Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji?

Glavna prepreka je da previše ljudi vidi Bosnu i Hercegovinu kao poseban slučaj. Zbog toga je previše ljudi uvereno da Bosna i Hercegovina mora da se bavi konkretnim pitanjima pre nego što joj se dozvoli da učestvuje u procesu pridruživanja. Ovo mišljenje se obično zasniva na klišeju, dok činjenice i stvarnost govore drugačije. Menjanje ovog mišljenja će biti glavni izazov za Bosnu i Hercegovinu.

PRVA PETINA PUTA

Piše Dejan Anastasijević, novinar nedeljnika „Vreme”

Foto: Dejan Anastasijević,
novinar nedeljnika „Vreme”

Ako se za proteklu godinu ne može reći da je dovela do velikog napretka na putu Srbije ka članstvu u Evropskoj uniji, ne stoji ni teza da je bila neuspešna. Dosad je otvoreno šest od ukupno 35 pregovaračkih poglavlja, što je manje nego što se očekivalo ali je, s obzirom na opšte stanje procesa proširenja EU (ne samo kad je reč o Srbiji), ipak nešto opipljivo. Dokle smo stigli i čemu možemo da se nadamo u godini koja je upravo počela?

Nakon što su još u decembru 2014. otvorena poglavlja 32 (finansijska kontrola) i „superpoglavlje” 35 (normalizacija odnosa Beograda i Prištine) prošlo je više od šest meseci do otvaranja preostala dva „superpoglavlja”, 23 i 24 (pravosuđe i osnovna prava). Pomenuta tri „superpoglavlja” su važnija od ostalih jer se otvaraju među prvima, a zatvaraju među poslednjima, a izostanak napretka u tim oblastima može da dovede do zamrzavanja celog pregovaračkog procesa. U drugoj polovini godine otvorena su i poglavlja 5 (javne nabavke) i 25 (nauka i istraživanja), a početkom ove godine se očekuje da se otvori i poglavlje 26 (obrazovanje i kultura).

Ako se za proteklu godinu ne može reći da je dovela do velikog napretka na putu Srbije ka članstvu u Evropskoj uniji, ne stoji ni teza da je bila neuspešna.

Zastoj je delimično bio prouzrokovan pokušajima Hrvatske da, koristeći pravo veta koje joj daje članstvo u EU, uslovi napredak Srbije bilateralnim pitanjima među kojima je najveći problem bio univerzalna jurisdikcija srpskog pravosuđa nad ratnim zločinima u bivšoj Jugoslaviji. Taj pokušaj je bio samo delimično uspešan jer Hrvatska nije uspela da među ostalim članicama pronađe nijednu koja bi je podržala, tako da je na kraju ipak morala da popusti, a da u stvari nije iznudila ustupke koje je očekivala. Nažalost, kao što se pokazalo u slučaju poglavlja 26, pokušaji uslovljavanja Srbije se nastavljaju, i bilo bi naivno očekivati da će u dogledno vreme prestati, pa je to nešto sa čim će Srbija morati da računa i u budućnosti.

Nakon svega, može se reći da pregovori u „superpoglavljima” idu manje-više glatko: proces normalizacije odnosa sa Prištinom dobio je podsticaj dogovorom oko mosta u Kosovskoj Mitrovici i međunarodnog pozivnog broja za Kosovo. Odgovornost za kašnjenje u formiranju Zajednice srpskih opština počiva na Prištini, što u Briselu sasvim jasno uviđaju, pa stoga ne pretili opasnost da Beograd zbog toga trpi štetu. Kada je reč o poglavljima 23 i

24, tu predstoji mnogo posla, između ostalog i promena Ustava, ali stvari napreduju po planu.

Iako se u javnosti dosta govorilo o političkim aspektima evropskih integracija, a naročito o hrvatskoj blokadi, mnogo manje pažnje je posvećeno sadržaju „običnih” četiri poglavlja koja su dosad otvorena. A ona tu pažnju zaslužuju, jer se radi o oblastima koja imaju veliki uticaj na život građana i vladavinu prava u Srbiji.

Krenimo od poglavlja 32 i 5, koja čine organsku celinu. Prvim se uređuje način na koji država troši novac iz budžeta, odnosno kontroliše izdatke (monetarna i fiskalna politika predmet su drugih poglavlja). Da bi ostvarila napredak u ovoj oblasti Srbija će, između ostalog, morati da poboljša sistem unutrašnje i spoljne revizorske kontrole, ali i da uspostavi strog nadzor nad trošenjem sredstava iz fondova EU. S obzirom na to da Srbija godišnje dobija oko 200 miliona evra iz pristupnih (IPA) fondova, važnost ove poslednje stavke ne treba potcenjivati. Kao dodatni zadatak, od Srbije se traži da pojača napore na otkrivanju i suzbijanju falsifikovanog novca.

Iako se u javnosti dosta govorilo o političkim aspektima evropskih integracija, a naročito o hrvatskoj blokadi, mnogo manje pažnje je posvećeno sadržaju „običnih” četiri poglavlja koja su dosad otvorena.

Poglavlje broj 5 nije ništa manje važno, jer zahteva uspostavljanje jedinstvenog sistema javnih nabavki. To znači da državne institucije moraju da raspisuju tendere, prikupe ponude, pa da na osnovu njih izaberu najpovoljnijeg dobavljača. Takav sistem ima za cilj da omogući vidljivost, ravnopravan tretman, konkurenciju i nediskriminacija svih učesnika u procesu. Dosad je sistem javnih nabavki bio veliko polje za manipulacije, favorizovanje određenih dobavljača i korupciju, tako da bi uspostavljanje reda u ovoj oblasti značio i napredak u uspostavljanju pravne države, to jest u oblastima koja su obuhvaćena poglavljima 23 i 24. Prema podacima Transparentnosti Srbije za 2015. godinu, Srbija sa skorom 40 zauzima 71. mesto među 168 zemalja i teritorija (prošle godine sa skorom 41 bila je na 78. mestu, ali je tada i broj zemalja na listi bio veći – 175).

Poglavlja 25 i 26 spadaju u lakša pregovaračka poglavlja, prilikom kojih se ni kod otvaranja ni kod zatvaranja nisu očekivali problemi. To je zato što je Evropska unija uređenje ovih oblasti

u velikoj meri prepustila zemljama članicama, od kojih se traži samo da se uklope u opšte okvire kako bi učestvovala u zajedničkim evropskim naučnim programima i omogućile slobodnu cirkulaciju umetnicima, predavačima i studentima unutar EU. U praksi, to znači da u ovim oblastima nema potrebe donositi zakone u skladu sa pravnim tekovinama (acquis) EU, niti ocenjivati u kojoj meri se oni sprovode.

Optimističko tumačenje onoga što je postignuto tokom prethodnih godinu dana glasilo bi da je za to vreme obavljena petina posla, ali ono ne bi bilo sasvim ispravno, jer otvorena poglavlja treba i zatvoriti, a to će se desiti tek kada i Evropska komisija i Savet EU ocene da su srpski zakoni i praksa potpuno usklađeni sa evropskim standardima.

U slučaju Srbije, međutim, otvaranje poglavlja 26 se iskomplikovalo zbog nove hrvatske blokade. Zagreb nije dozvolio da Beograd, uz poglavlja 5 (Javne nabavke) i 25 (Nauka i istraživanja), 12. decembra otvori i poglavlje 26, insistirajući da se ikone

i kulturno blago koje pripada SPC vrata u privremene depoe u Hrvatsku i tražeći bolje udžbenike i nastavu na hrvatskom jeziku za svoju manjinu. Tek pred sam kraj godine, nakon ozbiljnih pritisaka, Hrvatska je povukla veto, tako da će ovo poglavlje biti otvoreno u januaru ove godine.

Optimističko tumačenje onoga što je postignuto tokom prethodnih godinu dana glasilo bi da je za to vreme obavljena petina posla, ali ono ne bi bilo sasvim ispravno, jer otvorena poglavlja treba i zatvoriti, a to će se desiti tek kada i Evropska komisija i Savet EU ocene da su srpski zakoni i praksa potpuno usklađeni sa evropskim standardima. Šef delegacije EU u Beogradu Majkl Davenport izjavio je nedavno da se nada da bi u 2016. godini moglo biti otvoreno čak 13 novih poglavlja, ali je oprezno dodao da krajnji ishod ipak zavisi od spremnosti Srbije da nastavi sa reformama.

Ukoliko i ove godine budemo imali vanredne parlamentarne izbore, pa se bude kasnilo sa donošenjem zakona, to bi moglo da uspori tempo pregovora, a dosta zavisi i od odnosa sa Hrvatskom. Zasad je najvažnije da proces teče, jer je u prethodnim godinama izgubljeno previše vremena.

PREPORUČUJEMO

Evropska komisija objavila je prvi objedinjeni Izveštaj o sprovođenju makroregionalnih strategija EU. Strategije obuhvataju ukupno 19 država članica, ali i 8 zemalja koje nisu članice EU. Ovde su navedeni i rezultati strategija, izazovi u procesu njihove realizacije, kao i problemi na koje bi u budućnosti trebalo obratiti posebnu pažnju.

„Evropski parlament i Srbija”, vodič kroz rad Evropskog parlamenta i njegovu ulogu u Evropskim integracijama Srbije u izdanju Centra savremene politike i Fondacije Konrad Adenauer.

Knjiga „Od troškova do koristi – Analiza troškova i koristi u pripremi projekata” autorke Ana-Maria Boromise, prikazuje razvoj i primenu analize troškova i koristi u pripremi projekata predloženih za sufinansiranje iz fondova Evropske unije.

ČETVRTA MEĐUVLADINA KONFERENCIJA: DVA NOVA POGLAVLJA

Odluka o otvaranju Poglavlja 5 o javnim nabavkama i Poglavlja 25 o nauci i istraživanju, koje je istog dana privremeno zatvoreno, doneta je na Četvrtoj međuvladinoj konferenciji o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji u Briselu, koja je održana 13. decembra 2016. godine. Delegaciju Evropske unije predvodio je Miroslav Lajčak, ministar spoljnih i evropskih poslova Slovačke u ime slovačkog predsedništva Savetom EU, dok je predstavnik Evropske komisije bio Johanes Han, komesar za evropsku politiku susedstva i pregovore o proširenju. Na čelu srpske delegacije bila je Jadranka Joksimović, ministarka bez portfelja, nadležna za evropske integracije.

Praćenje napretka u usklađivanju i primeni pravnih tekovina u oba poglavlja biće nastavljeno tokom čitavog trajanja pregovora o pristupanju, a EU ističu da će posebnu pažnju posvetiti praćenju svih konkretnih pitanja navedenih u zajedničkim stavovima. Unija će se, ukoliko to bude neophodno, vratiti ovim poglavljima u odgovarajućem trenutku.

Poglavlje 5 (Javne nabavke)

Otvaranje Poglavlja 5 zasnovano je na oceni Evropske komisije da je regulativa u oblasti javnih nabavki u Srbiji u velikoj meri usklađena sa pravnim tekovinama EU, kao i da je Srbija učinila značajan napredak u javnim nabavkama i reformama u ovoj oblasti.

Na konferenciji su usvojena i privremena merila za zatvaranje Poglavlja 5 (Zajednička pozicija EU za Poglavlje 5), odnosno ciljeve koje je potrebno da Srbija ispuni kako bi se, u oblasti javnih nabavki, ostvarili politika i instrumenti poput onih u zemljama EU.

Istaknuto je da je potrebno da se izvrši puno usklađivanje regulative o javnim nabavkama i koncesijama i javno-privatnom partnerstvu sa važećim direktivama. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti primeni regulative u praksi i to na svim nivoima vlasti, kako na centralnom tako i na lokalnom.

Da bi se ostvarila puna primena u praksi nužno je jačanje administrativnih kapaciteta tela za javne nabavke, a posebno Uprave za javne nabavke i Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, kao i naručilaca na svim nivoima.

Kako je istaknuto, neophodno je da se uspostave efikasne mehanizama za praćenje i kontrolu postupaka javnih nabavki i zaštite prava. Uporedo sa jačanjem mehanizama za suzbijanje korupcije, potrebna je šira primena „vrednosti za novac“. Praćenje napretka u usklađivanju sa pravnim tekovinama i sprovođenju pravnih tekovina biće nastavljeno tokom svih faza pregovora, pri čemu bi posebnu pažnju trebalo posvetiti vezi između ovog poglavlja i drugih pregovaračkih poglavlja, uključujući Poglavlja 23 o pravosuđu i osnovnim pravima.

MERILA ZA ZATVARANJE POGLAVLJA 5 (JAVNE NABAVKE)

Podrazumevajući da Srbija mora da nastavi da ostvaruje napredak u usklađivanju sa pravnim tekovinama i sprovođenju pravnih tekovina u okviru ovog poglavlja, ono može biti samo privremeno zatvoreno kada se EU saglasi da su ispunjena sledeća merila:

- Srbija treba u potpunosti da uskladi svoj nacionalni pravni okvir sa pravnim tekovinama EU u vezi sa svim oblastima javnih nabavki, uključujući i svoje pravne propise o koncesijama i međunarodne sporazume o izuzimanju određenih radova iz pravila o javnim nabavkama.
- Srbija treba da uspostavi adekvatne administrativne i institucionalne kapacitete na svim nivoima i preduzme odgovarajuće mere kako bi obezbedila pravilno sprovođenje i primenu nacionalnog zakonodavstva u ovoj oblasti na vreme pre pristupanja. To naročito uključuje:
 - a) sprovođenje Strategije za razvoj javnih nabavki 2014–2018. kako bi Srbija poboljšala svoje administrativne kapacitete, naročito jačanjem kapaciteta Kancelarije za javne nabavke i obezbeđivanjem odgovarajuće obuke na svim nivoima za sve zainteresovane strane;
 - b) pripremu praktičnih alata za sprovođenje i praćenje (uključujući administrativna pravila, priručnike i standardnu ugovornu dokumentaciju);
 - v) jačanje mehanizama kontrole, uključujući i detaljno praćenje i povećanu transparentnost u fazi izvršenja ugovora o javnim nabavkama i sistematsku procenu rizika uz prioritizaciju kontrola u osetljivim oblastima i procedurama;
 - g) efikasno funkcionisanje sistema pravnih sredstava;
 - d) mere koje se odnose na sprečavanje i borbu protiv korupcije i sukoba interesa u oblasti javnih nabavki kako na centralnom tako i na lokalnom nivou.
- Srbija treba da pokaže evidenciju o pravičnom i transparentnom sistemu javnih nabavki koji obezbeđuje vrednost za novac, konkurenciju i oštre zaštitne mere za borbu protiv korupcije.

Poglavlje 25 (Nauka i istraživanje)

Kada su u pitanju pregovori o Poglavlju 25 (Nauka i istraživanje), EU smatra da merila za privremeno zatvaranje ovog poglavlja nije neophodno ispuniti, uzimajući u obzir generalno dobar nivo pripremljenosti Srbije u ovim oblastima. EU stoga primećuje da, u ovoj fazi, ovo poglavlje ne zahteva dalje pregovore. Pregovaračka pozicija Republike Srbije sadrži aktivnosti koje se

odnose na dalji proces usaglašavanja zakonodavnog i institucionalnog okvira sa pravnim tekovinama i standardima EU u oblastima nauke, istraživanja i inovacija. Otvaranje pregovora u Poglavlju 25 imaće veliki uticaj na razvoj zakonodavnog okvira, podizanja institucionalnih kapaciteta u oblasti nauke, istraživanja i inovacija.

PREGLED SADRŽAJA PREGOVARAČKE POZICIJE SRBIJE ZA POGLAVLJE 25

Republika Srbija će u predstojećem periodu nastaviti sa radom na usklađivanju istraživačke i inovacione politike sa ciljevima i prioritetima EU politike u ovoj oblasti. Novi strateški okvir i planirane mere definišu jačanje administrativnih kapaciteta, u cilju povećanja učešća u istraživačkim programima EU, kako u onom delu koji se odnosi na izvrsnost u nauci, uključujući grantove Evropskog istraživačkog saveta, tako i u delu rešavanja društvenih izazova i podrške nauke industrijskom razvoju zemlje.

U skladu sa novim strateškim i zakonodavnim okvirom, Republika Srbija pripremiće i sprovedi paket reformskih mera kojima će biti stvoreni uslovi za realizaciju vizije navedene u Strategiji naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije „Istraživanje za inovacije” za period 2016. do 2020. godine: „U roku od pet godina, nauka u Republici Srbiji biće zasnovana na sistemu koji podržava izvrsnost u nauci i relevantnost za ekonomski razvoj, konkurentnost privrede u Republici Srbiji, kao i razvoj društva u celini”, kaže se u ovom dokumentu. Deo reformi odnosi se na analizu stanja i reformu mreže instituta, kao i promenu modela finansiranja naučnoistraživačke delatnosti.

Srbija će jačati naučnu i tehnološku saradnju i podsticati razvoj inovacione delatnosti, tj. jačanje kapaciteta. To se pre svega odnosi na institucionalne, administrativne i finansijske kapacitete, kao što je utvrđeno novom Strategijom, a kako bi se postigla bolja integracija u Inovacionu uniju i Evropski istraživački prostor. Ovo će se postići kroz dalje finansiranje naučnih projekata i projekata tehnološkog razvoja, kroz saradnju sa državama članicama Evropske unije i međunarodnim partnerima, kao i kroz korišćenje Instrumenta za pretpristupnu pomoć 2014–2020 (IPA), i saradnju sa drugim međunarodnim i evropskim finansijskim organizacijama. U skladu sa novom Strategijom, sprovedeće se planovi za reformu sistema finansiranja naučnoistraživačkog rada kako bi se taj rad poboljšao i kako bi se obezbedilo stabilno finansiranje i upotreba budžetskih sredstava na optimalan način.

Biće sprovedeni planovi i mere koje se odnose na međunarodnu saradnju, uključujući rešavanje postojećih izazova u delu: dalje integracije u Evropski istraživački prostor, privlačenja dodatnih stranih fondova, obezbeđivanja izvrsnosti kroz saradnju sa vodećim naučnoistraživačkim organizacijama iz inostranstva, obezbeđivanja dolazne i odlazne mobilnosti i promovisanja učešća malih i srednjih preduzeća u ciklusu istraživanja i inovacija.

U delu koji se odnosi na učešće u okvirnim programima EU, biće nastavljene promotivne aktivnosti i podrška istraživačima i drugim učesnicima u vezi sa učešćem u Horizontu 2020. Mreža nacionalnih kontakt osoba biće ojačana dodatnom obukom, sticanjem veština i profesionalizacijom sa ciljem formiranja posebne jedinice za podršku učešću u programu Horizont 2020.

U delu koji se odnosi na mobilnost istraživača, Srbija će uskladiti procese i procedure za prijem istraživača sa *European Charter for Researchers and the Code of Conduct for the recruitment of researchers*, čime će omogućiti olakšano dobijanje vize za strane studente i naučnike. Kako bi se olakšala mobilnost studenata i naučnika, biće regulisani i drugi aspekti njihovog boravka u zemlji, kao što su zdravstveno osiguranje i smeštaj.

Srbija takođe radi na svojoj nacionalnoj Mapi puta za istraživačke infrastrukture sa ciljem da se ona usvoji tokom 2017. godine. Mapa bi trebalo da bude u skladu sa strateškim ciljevima koje je definisao Evropski strateški forum o istraživačkim infrastrukturnama (ESFRI). Istraživačke infrastrukture biće otvorene za istraživače, naučnike i kompanije iz Republike Srbije, EU i sveta.

Što se tiče podrške inovacionim aktivnostima, Srbija će unaprediti Zakon o inovacionoj delatnosti, a i podzakonska akta biće prilagođeni evropskim principima. U stimulisanje saradnje između univerziteta i industrije, kao i olakšavanje pristupa izvorima finansiranja, biće uloženi dodatni napor. Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja će u saradnji sa Fondom za inovacionu delatnost nastaviti da podržava kako projekte namenjene inovativnim malim i srednjim preduzećima tako i i saradnju između akademskog i privrednog sektora.

PROCES PREGOVORA O PRISTUPANJU EU — NAPREDAK U PREGOVORIMA PO POGLAVLJIMA

Pregovori o pristupanju Republike Srbije sa Evropskom unijom formalno su otvoreni Međuvladinom konferencijom **21. januara 2014.** godine u Briselu.

Proces analitičkog pregleda zakonodavstva (*skrining*) započeo je 25. septembra 2013. kada je u Briselu održan skrining za Poglavlje 23 posvećeno pravosuđu i osnovnim pravima, a 24. marta 2015. godine održavanjem bilateralnog skrininga za Poglavlje 33 o finansijskim i budžetskim odredbama završen je celokupan proces skrininga.

Zaključno sa 31. decembrom 2016, ukupno je otvoreno **šest poglavlja** (Poglavlje 5 — Javne nabavke, Poglavlje 23 — Pravosuđe i osnovna prava, Poglavlje 24 — Pravda, sloboda i bezbednost, Poglavlje 32 — Finansijski nadzor i Poglavlje 35 — Ostalo), a **Poglavlje 25 (Nauka i istraživanje)** privremeno je i zatvoreno.

Za **Poglavlje 26 (Kultura i obrazovanje)** Republika Srbija je **predala pregovaračku poziciju**, u toku je rasprava na sastanku COELA o zajedničkoj poziciji EU.

Za **8 poglavlja data su merila za otvaranje** i u toku je izrada akcionih planova: Poglavlje 1 (Slobodno kretanje robe), Poglavlje

3 (Pravo poslovnog nastanjanja i sloboda pružanja usluga), Poglavlje 8 (Politika konkurencije), Poglavlje 11 (Poljoprivreda i ruralni razvoj), Poglavlje 15 (Energetika), Poglavlje 16 (Oporezivanje), Poglavlje 19 (Socijalna politika i zapošljavanje) i Poglavlje 22 (Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata).

Za 14 poglavlja nema merila za otvaranje poglavlja i u toku je izrada pregovaračkih pozicija: Poglavlje 2 (Sloboda kretanja radnika), Poglavlje 4 (Sloboda kretanja kapitala), Poglavlje 6 (Pravo privrednih društava), Poglavlje 7 (Pravo intelektualne svojine), Poglavlje 9 (Finansijske usluge), Poglavlje 13 (Ribarstvo), Poglavlje 14 (Transportna politika), Poglavlje 17 (Ekonomska i monetarna politika), Poglavlje 20 (Preduzetništvo i industrijska politika), Poglavlje 21 (Transevropske mreže), Poglavlje 28 (Zaštita zdravlja i prava potrošača), Poglavlje 29 (Carinska unija), Poglavlje 30 (Spoljni ekonomski odnosi) i Poglavlje 33 (Finansijska i budžetska pitanja).

U toku je rasprava o izveštajima o skriningu za 5 poglavlja: Poglavlje 10 (Informaciono društvo i mediji), Poglavlje 12 (Bezbednost hrane, veterinarske i fitosanitarna politika), Poglavlje 18 (Statistika), Poglavlje 27 (Životna sredina) i Poglavlje 31 (Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika).

POZIV ZA PODNOŠENJE PREDLOGA PROJEKATA U OKVIRU PROGRAMA PODRŠKE CIVILNOM DRUŠTVU I MEDIJIMA U OBLASTI EVROPSKIH INTEGRACIJA

Beogradska otvorena škola (BOŠ) obaveštava sve zainteresovane organizacije civilnog društva (OCD) i medije da je otvoren **Poziv za podnošenje predloga projekata u okviru Programa podrške civilnom društvu i medijima u oblasti evropskih integracija (Program)**.

Program će biti realizovan u okviru projekta „**Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji**“. Krajnji rok za podnošenje prijave za učešće na Programu je nedelja, **22. januar 2017. godine**.

Program traje tri godine, od oktobra 2016. do oktobra 2019. godine i obuhvata dve programske aktivnosti:

- 1. Podrška projektima i partnerskim organizacijama civilnog društva i medijima;**
- 2. Jačanje kapaciteta i program umrežavanja.**

Podrška projektima i partnerskim organizacijama civilnog društva i medijima podrazumeva dodelu finansijskih sredstava za najmanje **15 organizacija civilnog društva i medija** i realizuje se kroz institucionalnu podršku (za najmanje 5 OCD i medija) i **podršku projektima** (za najmanje 5 projekata OCD i 5 medija). Ukupan budžet za realizaciju finansijske podrške organizacijama civilnog društva i medijima u **prvoj godini** iznosi 2.500.000 SEK, što je približno **250.000 evra**.

Stabilnost demokratskih institucija, vladavina prava i poštovanje ljudskih i manjinskih prava su nezamislivi bez aktivnog

učešća civilnog društva u kreiranju javnih politika i slobodnih medija koji informišu građane i podstiču kritičko mišljenje. Civilno društvo i mediji su prepoznati kao pokretači promena, ključni akteri demokratskog razvoja i direktni korisnici ovog Programa.

Program je posvećen jačanju organizacija civilnog društva i medija, kao aktera koji su u stanju da proces evropskih integracija približe građanima, objasne značaj društvenih promena i doprinesu uključivanju građana u procese donošenja odluka. Kroz ovaj Program biće pružena podrška organizacijama civilnog društva i medijima koji obezbeđuju da interesi lokalnih zajednica budu na zadovoljavajući način predstavljeni u procesima demokratskog razvoja i pristupanja Srbije EU.

Sve informacije o Programu, kao i neophodna dokumenta za podnošenje projekata nalaze se na internet prezentaciji www.transformator.bos.rs.

Projekat „**Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji**“ sprovodi **Beogradska otvorena škola** uz podršku **Kraljevine Švedske**. Projekat ima za cilj doprinos evropskim integracijama i demokratskom razvoju u Srbiji jačanjem uloge civilnog društva i medija. Kontrolna i korektivna uloga organizacija civilnog društva i medija je uslov za uspostavljanje i jačanje principa vladavine prava i zaštite ljudskih prava koji stoje u osnovi procesa evrointegracija.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

SWEDEN

ZAKONI SU JAVNA STVAR

Izveštaj „Otvoreno o javnim politikama – Zakoni su javna stvar”, koji je izradila Beogradska otvorena škola (BOŠ), prikazuje analizu zakonodavne aktivnosti Vlade Srbije, u prvih 100 dana njenog rada, od 11. avgusta do 18. novembra 2016. U ovom Izveštaju posebno je predstavljeno u kojoj meri se javne rasprave, kao mehanizam učešća građana u kreiranju javnih politika, koriste u procesu usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije.

Zakonodavni proces u Republici Srbiji odvija se u kontekstu pristupanja Srbije Evropskoj uniji (EU), pa se dinamika usvajanja propisa višestruko povećala u poslednjih 15 godina. Veliki broj predloženih propisa stvara probleme u fazi izrade zakona, što se odražava kroz nedovoljne prethodne analize i procene uticaja efekata propisa, ograničen prostor za sprovođenje javnih rasprava i uključivanje građana, a ima i negativne implikacije na kvalitet i primenljivost samih zakona. Nezavisno od činjenice da je predviđen relativno širok krug ovlašćenih predlagača zakona, brojne analize ukazuju da više od 95% zakona koji se predlažu i usvajaju u Narodnoj skupštini Republike Srbije, potiče od Vlade. U tom svetlu, ključni dokumenti za praćenje zakonodavnog procesa u Srbiji u kontekstu pristupanja Srbije EU jesu Godišnji plan rada Vlade i Nacionalni plan za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA).

Analiza zakonodavne aktivnosti u prvih 100 dana rada Vlade sprovedena je uz dva ograničenja. Plan rada Vlade formirane 11. avgusta 2016. godine nije objavljen, već je javnosti dostupan plan rada za 2016. (Vlade koja je konstituisana 27. aprila 2014). Osim toga, druga revizija Nacionalnog programa za usvajanja pravnih tekovina Evropske unije usvojena je tek 17. novembra 2016. godine, dok je period primene prve revidirane verzije NPAA istekao 31. decembra 2015. godine.

Za prvih 100 dana rada, Vlada je Narodnoj skupštini na usvajanje uputila 26 predloga zakona, od kojih se 15 odnosi na ratifikaciju međunarodnih sporazuma. Od preostalih jedanaest zakonskih predloga koje je Vlada uputila Narodnoj skupštini, a koji se ne odnose na zakone o potvrđivanju međunarodnih i bilateralnih ugovora, u Skupštini je za prvih 100 dana usvojeno sedam. Prema nedavno usvojenom revidiranom NPAA-u, od jedanaest zakonskih predloga koji su ušli u skupštinski proceduru, za usvajanje su predviđena tri, dok su četiri predviđena Godišnjim planom rada za 2016. godinu koji je trenutno do-

stupan javnosti. Od pomenutog broja podnetih zakonodavnih inicijativa, samo za dva predloga zakona sprovedena je javna rasprava u prethodnom periodu.

Upadljiv je nedostatak u pogledu održavanja javnih rasprava, kao faze zakonodavnog procesa: one se organizuju samo pro forme i po pravilu ne utiču na donosiocje odluka. Ovo konstatuje i novi izveštaj Evropske komisije, u kom se ističe da i dalje dominira usmerenost na formalna i proceduralna pitanja, pre nego na suštinu u procesu kreiranja javnih politika. Takođe, Evropska komisija naglašava da javne konsultacije treba da budu šire i sa realnijim rokovima kako bi se svim zainteresovanim stranama omogućilo da obezbede kvalitetan doprinos. Opravdanje koje se često nalazi jeste da dinamika procesa evropskih integracija zahteva ubrzan postupak. Međutim, taj argument je neosnovan, ako imamo u vidu svega 63% ispunjenosti prethodnog Nacionalnog programa za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA), kao i činjenicu da zakonodavni proces i Plan rada Vlade ne prate dinamiku predviđenu NPAA.

Zahvaljujući svemu tome, javna rasprava nije redovna faza zakonodavnog procesa u Republici Srbiji kada je reč o propisima sadržanim u Nacionalnom programu za usvajanje pravnih tekovina EU, dok proces učešća zainteresovanih strana i javnosti u zakonodavnom procesu putem javne rasprave nije detaljno uređen. Namera da se uključivanjem civilnog društva u najranijoj fazi kreiranja javnih politika unapredi zakonodavni proces, kontinuirano se ponavlja u nizu dokumenata usvojenih u prethodnom periodu. Međutim, realizacija te namere u praksi više je izuzetak, nego pravilo. To je delimično i posledica nedostatka sistemskog pristupa uključivanju civilnog društva u proces kreiranja javnih politika, a prostor koji nacionalne institucije daju civilnom društvu, kao i stepen konsultacija sa civilnim društvom i dalje su pretežno formalni i uglavnom služe za zadovoljenje bazičnih standarda i zahteva EU.

Periodični izveštaj nakon 100 dana rada Vlade Republike Srbije: „Res Publika — Zakoni su javna stvar”

Konkurs „Otvoreno o javnim politikama” realizuje se u okviru projekta “Real say on policy” koji sprovodi Trag fondacija u partnerstvu sa udruženjem CRTA, Nacionalnom koalicijom za decentralizaciju (NKD) i Fondacijom Slavko Ćuruvija, i uz finansijsku podršku Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

OTVORENI PARLAMENT

O vama se radi.

POGLAVLJE 11 – POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ

Zajednička poljoprivredna politika EU jedna je od najznačajnijih oblasti, kako u pogledu broja propisa koji regulišu ovu oblast tako i u pogledu udela poljoprivrednog budžeta u ukupnom budžetu Evropske unije. Naime, veličina budžeta Zajedničke poljoprivredne politike je veoma visoka i iznosi nešto manje od 40% ukupnog budžeta EU. Glavni cilj Zajedničke poljoprivredne politike je da se obezbedi stabilno snabdevanje tržišta poljoprivrednim proizvodima po pristupačnim cenama što, sa druge strane, znači odgovarajući prihod za poljoprivredne proizvođače.

Okosnicu poljoprivredne politike EU čini podela na dva stuba. Prvi stub čine direktna plaćanja i tržišne intervencije, dok se drugi stub odnosi na politiku ruralnog razvoja.

Direktna plaćanja podrazumevaju da, uz poštovanje određenih uslova (očuvanje životne sredine i zdravlja ljudi, bezbednost hrane, poštovanje dobrobiti životinja, održavanje zemljišta u dobrom stanju), poljoprivrednici dobijaju podsticaje bez obzira na to kojom se vrstom proizvodnje bave. Ovi podsticaji imaju za cilj da obezbede stabilan prihod bez obzira na tržišnu nestalnost i finansiraju se iz Evropskog garantnog poljoprivrednog fonda, kao i tržišne intervencije.

Tržišne intervencije se odnose na interventni otkup i druge oblike povlačenja proizvoda sa tržišta, podršku proizvodnji određenih proizvoda, sistem kvota, podršku proizvođačkim organizacijama (u sektoru voćarstva i povrtarstva). Neophodno je podvući da u ovoj oblasti, kao i u oblasti direktnih plaćanja, država članica ne može imati svoje nacionalne mere, već je u pitanju politika na nivou EU.

Ruralni razvoj obuhvata mere koje su neophodne za razvoj aktivnosti u ruralnim oblastima, a koje doprinose jačanju konkurentnosti poljoprivrede i šumarstva, poboljšanju biodiverziteta ruralnih područja, unapređenju kvaliteta života, kao i mere za podsticanje diverzifikacije ruralne ekonomije.

Sredstava za ove mere obezbeđuju se iz Evropskog fonda za ruralni razvoj.

KOJA JE KORIST ZA SRBIJU?

- Podrška ruralnim područjima
- Direktna plaćanja poljoprivrednicima
- Pristup evropskom tržištu
- Elektronska baza poljoprivrednih podataka
- Organizacije poljoprivrednih proizvođača
- Mogućnost lakšeg planiranja u poljoprivredi

Rezultat usklađivanja Republike Srbije sa propisima Evropske unije u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja biće pristup tržištu EU sa preko 500 miliona potrošača, uređenost proizvodnje, prerade i prodaje poljoprivrednih proizvoda na zajedničkom tržištu, kao i sa trećim državama. Članstvo u EU omogućiće poljoprivrednicima korišćenje sredstava iz fondova za poljoprivredu i ruralni razvoj, poboljšati kvalitet proizvoda i samim tim znatno povećati njihovu konkurentnost na tržištu EU. Osnivanjem Agencije za agrarna plaćanja, tela koje će biti most između srpskih poljoprivrednika, nacionalnih institucija institucija Evropske unije, omogućiće se da korisnici dobiju neophodna sredstva. Agencija će detaljno obrađivati svaki korisnički zahtev, odobravati ga u skladu sa važećim procedurama, a potom i isplaćivati naknade krajnjim korisnicima. Zbog svega navedenog, pregovori u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja biće izuzetno zahtevni. (Brošura „Pregovaračka poglavlja – 35 koraka ka EU“, EU info-centar i Pregovarački tim za vođenje pregovora o pristupanju Srbije EU)

Beogradska otvorena škola
Centar za evropske integracije

Masarikova 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs i cei@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: facebook.com/bos.cei
S: twitter.com/CEI_BOS

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

Podržano od strane Evropske
unije u okviru programa
„Evropa za građane i građanke”

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten
„Progovori o pregovorima” prijavite se [OVDE](#).

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije
– molimo Vas da nas kontaktirate odgovorom na mejl
eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome kako
možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko
smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili
ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće možete nam
to javiti odgovorom na ovu [poruku](#).

Ukoliko želite da primete informacije o specifičnim
poglavljima u okviru procesa pregovara Srbije sa EU
popunite **Upitnik**, koji se nalazi na sledećem [LINKU](#).